

---

**KURKIME ATEITĮ DRAUGE!**

---

**KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖS  
MOKINIŲ, VENGIANČIŲ LANKYTI MOKYKLĄ, SKAIČIAUS MAŽINIMO  
STRATEGIJA  
2007-2008 m.**

Mokyklų nelankymo prevencijos arba mokyklos lankomumo didinimo strategijos yra planavimo dokumentas, kuris įgalina veiklos prioritetų, krypties numatymą bei praktinių priemonių sugrupavimą. Nagrinėjant Vakarų šalių patirtį, galima pastebėti, kad mokyklos lankomumo planavimo procesai dokumentuojami dvejomis formomis - strateginiuose planuose bei vadinamuose politikos dokumentuose. Skirtumas tarp jų yra tas, kad pirmajam tipui priklausančiose formose nuosekliau laikomasi strateginio planavimo metodologijos. Mokyklos nelankymo prevencijos strategijos (skirtingai negu institucijų, sektorių veiklos planavimo dokumentai) yra siauresnės apimties, orientuotos į vieną ar kelis tikslus. Kitaip sakant, strategijose aiškiai dominuoja viena ar kelios iniciatyvos. Tai itin būdinga mokyklų lygio planavimo dokumentams.

Kauno rajono savivaldybės strategija remiasi savivaldybės vykdoma nelankomumo apskaita bei „Vaikų, vengiančių lankyti mokyklą, poreikių“ tyrimu, atliktu projekto „Prevencinių mechanizmų, mažinančių moksleivių iškritimą iš bendrojo lavinimo sistemos, kūrimas ir testavimas“ vykdymo metu.

**Vizija** - padėti ugdymo įstaigų bendruomenėms formuoti palankias ugdymo(si) aplinkas įvairių gebėjimų ir pomėgių mokiniams, bei stiprinant mokymosi motyvaciją, mažinti vengiančių lankyti mokyklas skaičių.

#### **Situacijos analizė**

2005 m. liepos 25 - rugpjūčio 25 dienomis VDU tyrėjų atliktas tyrimas parodė, kad „Tam, kad būtų efektyviai sprendžiama mokyklos nelankymo problema, turi labai darniai veikti visos grandys: šeima–mokykla, bendruomeninės socialinės paslaugos šeimoms su vaikais. Tai turi būti valstybinės socialinės politikos prioritetas,

įgyvendintas kiekvienoje savivaldybėje“. 2005 m. rugsėjo mėn. duomenimis mokyklos nelankė 5 mokiniai nes GKK sprendimu mokėsi namų sąlygomis. Tačiau kaip rodo tyrimo duomenys opi problema – nepakankama mokymosi motyvacija.

Kauno rajono savivaldybė pati nerenka duomenų ir neatlieka tikslios apskaitos, kiek moksleivių ir dėl kokių priežasčių vengia lankyti mokyklą.

Nėra suformuota sąvoka „vengiantys lankyti mokyklą vaikai“, nesusitarta, ką mes tokiais laikome.

Todėl situacijos analizė ir tolimesnių žingsnių planavimas atsiremia į projekto metu vykdyto tyrimo duomenis ir išvadas.

### **Suderinamumas su nacionaliniais ir vietiniais prioritetais.**

Valstybinėse švietimo strategijose 2003 - 2012 m. teigiama, kad „plėtojant Lietuvos švietimą, iki 2012 metų siekiama, kad:

1) visi vaikai, ypač iš socialiai remtinų šeimų, turėtų sąlygas pasirengti mokyklai ir pradėti ją lankyti; visiems socialiai remtinų šeimų vaikams (nuo trejų metų) būtų užtikrintas nemokamas ikimokyklinis ugdymas; priešmokyklinis ugdymas taptų visuotinis;

2) būtų sudarytos būtiniausios socialinės mokymosi ir studijų sąlygos visiems jų stokojantiems asmenims;

3) ne mažiau kaip 95 procentai vaikų įgytų pagrindinį išsilavinimą;

4) ne mažiau kaip 95 procentai vaikų, įgijusių pagrindinį išsilavinimą, mokytųsi toliau ir įgytų vidurinį išsilavinimą arba vidurinį išsilavinimą ir darbo rinkoje paklausią profesinę kvalifikaciją“.

5) visi specialiųjų poreikių vaikai ir jaunimas turėtų galimybę mokytis visų tipų mokyklose jiems palankioje ugdymo aplinkoje pagal formalaus ir neformalaus švietimo programas;

Kauno rajono Savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus parengtoje veiklos strategijoje iki 2012 m. numatyta „Sudaryti sąlygas pilnaverčiam įvairių gebėjimų vaikų ugdymui“.

### **Strateginiai prioritetai**

- a) Aktyvinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą, sprendžiant vengiančių lankyti mokyklą problemas;

- b) Kaupti ir analizuoti duomenis apie vengiančius lankyti mokyklą mokinius, jų problemų pobūdį, priežastis.
- c) Vykdyti prevencinę veiklą, susijusią su pagalba mokyklai, mokiniui, šeimai.

### **Tikslai**

Sukurti priemonių, mažinančių mokyklą vengiančių lankyti mokinių skaičių ir stiprinančių jų mokymosi motyvaciją, planą.

### **Priemonės**

- Kitų savivaldybės įstaigų, besirūpinančių nepilnamečių ugdymo problemomis, įtraukimas, sprendžiant sudėtingus mokyklos nelankymo ar prasto lankymo atvejus.
- Duomenų bazės apie nelankančius ir vengiančius lankyti mokyklą mokinius parengimas;
- Kvalifikaciniai renginiai mokytojams;
- Specialistų pokalbiai su tėvais ir mokiniais;
- Paskaitos, kita švietėjiška pagalba tėvams apie mokymosi motyvacijos skatinimo šeimoje būtinybę;
- Individualūs socialinio pedagogo, atsakingo vadovo, kitų specialistų pokalbiai su nelankančiais mokyklos mokiniais ir jų šeimomis (esant reikalui konsultacijos su atsakingomis tarnybomis).
- Pedagoginės psichologinės tarnybos specialisto kaip nepriklausomo partnerio dalyvavimas, sprendžiant sudėtingas situacijas mokyklose.

### **Stebėseną ir kontrolę**

Suformuoti strategijos įgyvendinimo priežiūros grupę, kuri nagrinės atskirų priemonių įgyvendinimą bei sąsajas su mokyklos lankomumo pokyčių dinamika.

Kauno r. Savivaldybės rengėjų grupė

---

## KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

---

### MOKINIŲ APSKAITOS SISTEMOS MODELIS KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖJE

#### SIŪLOMO MOKINIŲ APSKAITOS SISTEMOS MODELIO IDĖJOS

##### Santrauka

Sukurti mokinių apskaitos kompiuterinę programą, kuri palengvintų statistinės analizės procesus mokyklos ir švietimo skyriaus lygmenyse, o kartu leistų savalaikiai pastebėti be pateisinamos priežasties pamokų nelankantį vaiką bei imtis efektyvių pagalbos priemonių. Be to, esant integruotai mokinių apskaitos sistemai tiek mokyklos, tiek švietimo skyriaus lygmenyse būtų atliekama mokinių lankomumo stebėseną. Ši programa pirminiame etape būtų įdiegta mažiausiai dvejose mokyklose ir švietimo skyriuje. Modeliui pasiteisinus- paskleista visame Kauno rajone bei už jo ribų.

##### *Idėjos įgyvendinimo eigos galimybė*

*Mokytojas* ⇒ pažymi mokinius, nedalyvavusius jo pamokoje. Stengiasi išsiaiškinti, kodėl mokynys nelanko jo pamokos.

*Klasės auklėtojas* ⇒, pasibaigus jo kuruojamos klasės pamokoms, suveda į elektroninę apskaitos sistemą (iš popierinio ar elektroninio žurnalo) visus tą dieną praleidusius pamokas mokinius. Jis rūpinasi išsiaiškinimu, kodėl jo auklėtinis nebuvo vienoje ar kitoje pamokoje. Po išsiaiškinimo, pažymi priežastis pagal numatytus kriterijus (pvz.: dėl ligos, dėl išvykimo į sportines varžybas, be pateisinamos priežasties). Sistema turėtų auklėtojui palengvinti, atsiųsdama signalinį pranešimą, kurio vaiko lankomumo priežastimis jis turi domėtis (toks pranešimas galėtų būti siunčiamas auklėtojui, kai jo auklėtinis praleidžia dvi to pačio dalyko pamokas ar neateina į mokyklą dvi dienas iš eilės, o į sistemą dar nėra įvesta pateisinamosios priežasties. Auklėtojas yra tas žmogus, kuris vaikui neatėjus į pamoką ar mokyklą *informuoja tėvus*. Tėvai, kurie turi priėjimą prie interneto, gali būti informuojami elektronine žinute pačios programos. Tokiu būdu būtų palengvinat auklėtojui, nes tėvai turėtų būti įpareigoti patys informuoti auklėtoją dėl priežasčių. Jei priežastis yra socialinės, labai komplikotos tuomet auklėtojas atvejį perduotų *socialiniam pedagogui*, psichologui, kurie tęstų socialinį, psichologinį darbą. Pagal iš anksto numatytus kriterijus, apskaitos programa, pati atliktų statistinę analizę ir ją pateiktų nustatytos ataskaitos forma. Šios ataskaitos duomenys turėtų nustatyto periodu nueiti į Švietimo skyriaus duomenų bazes, kurios jas apdorotų ir pateiktų ataskaitas apie padėtį visose savivaldybės mokyklose. Mokyklos administracija bei švietimo skyriai šių ataskaitų pagrindu galėtų atlikti lankomumo monitoringą.

## Problemos pagrindimas

Lietuvos Respublikos Konstitucija, LR Švietimo ir LR Vaiko teisių pagrindų įstatymai teigia, kad vaikams iki 16 metų amžiaus mokslas yra privalomas. Tvarkydamos privalomo mokslo vaikų apskaitą Kauno rajono savivaldybė, kaip ir kitos Lietuvos savivaldybės, vadovaujasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugpjūčio 4 d. nutarimu Nr. 889 „Mokyklinio amžiaus vaikų iki 16 metų apskaitos tvarka“ ir naudoja studentų ir moksleivių duomenų bazę. Atlikti vengiančių lankyti mokyklą vaikų problemų ir poreikių bei švietimo ekspertų tyrimai parodė šios tvarkos netobulumus, kuriuos įvardijo ir Apskričių viršininkų administracijos valstybinės švietimo priežiūros skyriai. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos 2006 m. birželio 1d. pažymyje Nr. ORI-16 (5,1-24) teigiama kad „egzistuojanti tvarka neatitinka šiuolaikinių gyvenimo realijų, jos nepakanka siekiant surinkti tikslius duomenis apie mokyklos nelankančius 7-16 metų vaikus. Studentų ir moksleivių duomenų bazė <...> skirta mokinio krepšeliui apskaičiuoti ir įvairioms statistinėms ataskaitoms rengti. Mokyklos nelankančių mokinių iki 16 metų vardinius sąrašus kiekvienais mokslo metais iki spalio 5 d. sudaro ir juos pateikia savivaldybių administracijos švietimo skyriams bendrojo lavinimo mokyklos“. Vadovaujantis nustatyta tvarka, Kauno rajono savivaldybės švietimo įstaigose atrodytų tarsi vaikų vengiančių lankyti mokyklą problema neegzistuoja. Tačiau tai yra dėl to, kad oficialiai nėra kriterijų, pagal kuriuos galima būtų nustatyti vengiantį lankyti mokyklą vaiką, o kiekviena mokykla yra įsivedusi (arba neįsivedusi) skirtingus blogo lankomumo kriterijus. Kita vertus, kiekviena mokykla yra suinteresuota išlaikyti mokinio krepšelį. Tai yra stiprioji pusė, leidžianti siekti geresnio mokinių lankomumo. Tačiau mokiniui (ne tik ataskaitoms) palanki mokyklų veikla gali būti užtikrinta tik įdiegus mokinių lankomumo apskaitos sistemą, kuri leistų operatyviai pastebėti be pateisinamos priežasties praleidusį pamoką vaiką ir laiku jam padėti. Kita vertus, efektyvi mokinių apskaitos sistema, įgalina siekti ir matuoti užsibrėžtus tikslus, tokius kaip „mažinti nelankančių mokyklą mokinių skaičių, pagerinti pamokų lankomumą ir panašiai.

Žvelgiant į kitose šalyse taikomas praktikas galima pastebėti, kad pagrindinį mokinių lankomumo žymėjimą atlieka mokytojai. Tuo pat metu yra atliekama ir mokyklos lygio lankomumo registracija. Nustatančius nepateisinamo nelankymo atvejus, dažniausiai savaitės bėgyje informacija perduodama tėvams. Šioje vietoje reiktų pastebėti, kad plačiai naudojamos elektroninės priemonės. Elektroninių registrų sistemos ypatingai palengvina lankomumo stebėsenos monitoringą bei duomenų analizę. Tai ypatingai reikšminga socialiniam darbuotojui, prevencinėms grupėms bei mokyklos administracijai, kuri gali stebėti procesus ir imtis individulių intervencijų, kai tai yra reikalinga. Kita vertus, tokių sistemų sukūrimas yra kiek komplikuoatas. Net ir JK, Australijos Viktorijos provincijos ne visos vidurinės mokyklos turi įdiegusias tokias sistemas. Kita vertus, remiantis audito ataskaitomis galima pastebėti, kad tik kai kurios mokyklos susiduria su šių stebėsenos sistemų įgyvendinimo sunkumais.

Be to, jos yra suderintos su vadinamuoju „pirmos dienos pranešimo modeliu“, - vaikui neatėjus į mokyklą ar išėjus iš pamokų tėvai nedelsiant yra informuojami. Panašus monitoringas rečiau taikomas kai kuriose kitose Vakarų šalyse. Kita vertus, stebėsenos kontrolės įvedimas tampa viena iš naujovių ir strategijų. Antai sisteminė stebėseną panaudojant elektronines formas yra įtraukiama į Prancūzijos regionines programas ir t.t.. Svarbiausia, kad auditorių, akademinų tyrinėtojų išvados byloja apie aukštą sisteminės stebėsenos bei kontrolės rezultatyvumą. Tiesa, pastebima, kad šių sistemų įgyvendinime reikalingas nuoseklumas bei kontrolės priemonių sąsaja su prevenciniu darbu.

Pavyzdiniuose lankomumo registruose siūloma apjungti lankomumo registrus su informavimu tėvams, o taip pat su pateisinamų bei nepateisinamų pamokų nelankymo ženkliniu. Be to, registracija turėtų apimti ir vėlavimo į mokyklą ar pamokas kontrolę. Galiausiai registrų duomenys turi būti analizuojami, o juose fiksuotas nepateisinamas mokyklos nelankymas perduodamas pedagogams, specialioms komandoms, administracijai, atsakingai už šios problemos sprendimą. Beje, pereinant prie inovacijų, galima pastebėti, kad dalis Vakarų mokyklų registrų

valdymui pasitelkia informacines technologijas. Tai itin naudinga tėvams, kurie gali prisijungti internetu prie duomenų bazės, arba gauti žinutes apie praleistas pamokas

Elektroninė lankomumo registracija, naudojant elektroninių žinytų modelius naudojami ir Lietuvoje<sup>1</sup>. Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio bei kitų Lietuvos miestų bei rajonų bendrojo lavinimo mokyklų mokiniai ir jų tėvai informacija apie vaikų pasiekimus mato specialiai sukurtos elektroninio dienyno sistemose. Kai kuriuos projektus gamintojai siekia paversti nacionaliniais. Vis tik, šios sistemos yra orientuotos į mokinių žinių, ugdymo vertinimą ir tik iš dalies į mokyklos nelankymą. Akivaizdu, kad jos kaip moksleivių registracijos priemonė gali būti suderintos su kitais moduliais, - lankomumo duomenų analize, švietimo skyriaus informavimu. Šių dienynų sistemų privalumai akivaizdūs. Antai „AIDO“, o šiuo metu „www.dienynas.lt“ sistemos yra nemokamos.

### **Apibrėžimų ir vengiančio lankyti mokyklą vaiko kriterijų nustatymas**

Siūloma įvesti tokius apibrėžimus:

Pamokų nelankantis vaikas- praleidžiantis be pateisinamos priežasties kai kurias pamokas

Mokyklos nelankantis – be pateisinamos priežasties neateinantis į visas konkrečią dieną vykstančias pamokas.

Programoje turėtų būti išskirtos dvi nelankymo grupės: su pateisinama priežastimi, be pateisinamosios priežasties. Nelankymo pateisinamos priežastys turi būti plačiau diskutuojamos su mokytojais, auklėtojais ir vaikų tėvais. Pradiniam variantui siūlomos šios

#### **Pateisinamas nelankymas:**

1. Dėl mokinio ligos (gydytojo pažyma)
2. Dėl sportinių varžybų, dėl koncertų ir kitų vaiko pasirodymų, kurie yra suderinti su mokykla ir tėvais
3. Dėl transporto nebuvimo (vaikams kaime)
4. Blogo oro
5. Būtino vaiko dalyvavimo teisme
6. Dėl šeimos nario ar giminės laidotuvių
7. Dėl šeimos nario vestuvių
8. Trumpo laiko išskirtinės šeimos aplinkybės
9. Kitas

#### **Nepateisinamas nelankymas**

1. Nepateisintas pamokų ar mokyklos nelankymas
2. Ypatingos šeimos aplinkybės

#### **Papildomos mokinio atostogos**

1. Trumpalaikis mokinio išvykimas į užsienį su savo tėvais
2. Vaiko dalyvavimas švietimo programose, kurių neorganizuoja pati mokykla
3. Tėvų sugrįžimas iš užsienio (reiktų labai diskutuoti dėl trukmės)

<sup>1</sup> Informacinės sistemos „Elektroninis dienynas“ aprašymas

[http://www.kjg.lt/dienynas/aprasymas/Elektroninis\\_dienynas%205.0.0.php](http://www.kjg.lt/dienynas/aprasymas/Elektroninis_dienynas%205.0.0.php); AB „Teo“ siūloma „AIDO“ dienyno sistema <http://www.dienynas.lt/>.

## 1. Švietimo institucijų darbo mokinių apskaitos srityje SSGG analizė

### Stiprybės

1. VDU socialinių tyrimo centro ekspertų bei SEKI atlikti tyrimais nustatyta, kad Kauno rajono mokyklos ar atskiri darbuotojai inicijuoja lankomumo kontrolės tvarkos pakeitimus, taiko atskiras priemones. Kai kurios Kauno rajono mokyklos (pvz. Raudondvario gimnazija) taiko sisteminius priemonių rinkinius (strategija, mokinių lankomumo registracijos tvarka dienyuose, sutartys su tėvais arba mokiniais ir t.t.).
2. Remiantis atliktais tyrimais galima teigti, kad Kauno rajono specialistai laiko reikšmingu galimus pokyčius, naujovių taikymą lankomumo kontrolės bei apskaitos srityse.
3. Kauno rajone dirba pakankamai kompetentingi bei kvalifikuoti specialistai, kurie tikėtina greitai įsisavintų elektroninių – skaitmeninių priemonių taikymą.
4. Kauno rajono yra išvystyti kompiuteriniai tinklai bei yra vienas didžiausių vartotojų skaičius, o tai leidžia teigti, kad mokinių tėvai galėtų pasinaudoti duomenimis apie mokyklos lankomumą.
5. Mokytojai privalo atlikti ir atlieka mokinių lankomumo žymėjimą. Šiame procese teigiama tai, kad kiekvienas mokytojas žurnale žymi savo pamokos mokinių lankomumą. Todėl mokytojams, norint įdiegti naują mokinių apskaitos modelį, naujų pareigų neprisidėtų.
6. Klasės auklėtojas yra raktinis žmogus, rūpinantis savo auklėjamos klasės mokiniais. Klasės auklėtojas yra raktinis žmogus, kuris turi daugiausia žinių apie kiekvieną savo klasės mokinį. Būtent auklėtojui mokinytis atneša pažymėjimus, tėvų raštelių, susijusių su mokyklos nelankymo pateisinimu.
7. Kiekviena mokykla turi priėjimą prie informacinių technologijų. Praktiškai kiekviena mokykla turi kompiuterius, internetą. Nors apie jų techninius duomenis ir pajėgumus galima būtų diskutuoti.
8. Kauno apskrities viršininko administracijos Švietimo organizavimo tarnyba palaiko vaikų lankomumo sistemos modelio idėją. Tarnyba suinteresuota palaikyti ir prižiūrėti modelio kūrimą, tobulinimą bei sklaidą.

### Silpnybės

1. Fragmentiška Kauno rajono mokyklų informacinių sistemų panaudojimo patirtis.
2. SEKI atliktas tyrimas atskleidė, kad Kauno rajono specialistai (socialiniai darbuotojai, psichologai, kai kurie administracijos ) savo praktikoje didžiausią dėmesį skiria atskiriems mokyklos nelankymo atvejams.
3. Nepakankama darbuotojų, kuriems gali tekti dirbti su sistemomis motyvacija. Užduočių paskirstymo, apmokėjimo už atliktus darbus spragos.
4. Mokyklos turi apsibrėžusios skirtingus mokyklos nelankančio vaiko kriterijus
5. Klasės auklėtojai ir socialiniai pedagogai ir vaikų tėvai kartais labai pavėluotai sužino apie be priežasties praleidžiantį pamokas vaiką ar visai nelankantį mokyklos.
6. Informacinių technologijų ir pedagogų darbo įgūdžių dirbti jomis trūkumas
7. Nepakankamas klasės auklėtojų skatinimas, kas gali sąlygoti jų priešinimąsi duomenų apie vaiko nelankymą įvedimui į informacinę sistemą

### Galimybės

1. Tyrimai atskleidė, kad Kauno rajone taikomi skirtingos mokyklos nelankymo administravimo, prevencinio darbo praktikos, tad kuriant mokyklos lankomumo kontrolės ir apskaitos bei analizės sistemą būtų galima unifikuoti jau egzistuojančias tvarkas.
2. Pasiteisinus pilotiniams priemonių taikymo projektams, šias tvarkas galėtų perimti viso rajono bei projekte dalyvaujančių rajonų mokyklos.

3. Sistema apimtų eilę modernių, kurių dėl resursų stokos, techninių galimybių mokyklos šiuo metu negalėtų įgyvendinti, tačiau atsiradus galimybės jos taptų svarbiais mechanizmais įgalinančiais pranešimus tėvams apie mokyklos nelankymą, pamokų praleidinėjimą, vėlavimo į pamokas ir t.t. Pavyzdžiui, SMS žinutėmis būtų užtikrinta komunikacija su tėvais. Internetinės (Web) technologijos leistų tėvams kontroliuoti lankomumą į sistemą galima būtų įtraukti elektroninio žinyno, pažangumo vertinimo priemonės.

### Grėsmės

1. Atsižvelgiant į moksleivių lankomumo valdymo sistemų, elektroninio dienyno taikymo praktikas galima pastebėti, kad dalyje mokyklų gali įvykti novacijos „atmetimas“ dėl mokyklos administracijos, pedagogų ar resursų trūkumo.
2. Atskirų mokyklų nesuinteresuotumas. Mokyklos nesusiduriančios su ženkle pamokų praleidinėjimo praktika arba siekiančios didesnio finansavimo per mokinio krepšelį gali netiksliai taikyti siūlomas sistemas.
3. **Lankomumo apskaitos sistemų veiksmingumas bus sąlyginai nedidelis jeigu jos nebus siejamos su kitomis prevencinėmis priemonėmis bei su individualia intervencijomis mokyklų nelankančių, pamokas praleidinėjančių vaikų atžvilgiu.**
4. Sistemos taikymas turi būti susietas su personalo atsakomybe už jos ir kartu mokinių lankomumo priežiūrą bendrai. Taip pat netinkamai administruojama sistema gali būti tik iš dalies veiksminga.

## 2. Pagrindiniai bendrieji mokinių apskaitos sistemos principai

1. *veiksmingumas* – sukurti veiksmingą lankomumo apskaitos bei analizės sistemą, kuri padėtų spręsti mokyklos nelankymo problemas kiekvienam vaikui, o kartu ir atskirai mokyklai bei rajonui.
2. *universalumas* – sukurti universalią, lengvai pritaikomą pagal poreikius sistemą, kuri galėtų apimti mokyklos, klasės lankomumo administravimą, prevencinį darbą, tėvų informavimą. Sistemos naudotojai galėtų pasirinkti bei taikyti atskiras sistemos dalis, - elektroninį dienyną, mokyklos arba rajono lankomumo apskaitą.
3. *prieinamumas* – kuriama duomenų bazė būtų atvira pagrindiniams mokyklų klientams, - mokinių tėvams. Be to, duomenys ne tik būtų reguliariai perduodami švietimo skyriaus darbuotojams, bet ir švietimo skyriaus darbuotojai galėtų bet kada gauti duomenis.
4. nuolatinės registracijos bei apskaitos – sistema turėtų būti veikianti nuolat ir *orientuota į problemos sprendimą*, o ne į procedūrų laikymąsi.

## 3. Pagrindiniai mokinių apskaitos sistemos elementai

### Planavimas

1. Rajono ir „mokyklos lygio“ moksleivių lankomumo planavimas;

### Kontrolė ir stebėseną

2. Moksleivių lankomumo registracija, stebėseną bei kontrolė, apskaita (mokyklos lygis);
3. Mokyklose esančio lankomumo tendencijų stebėseną;
4. Mokyklos nelankymo problemos sprendimo organizavimas (atsakomybė, vadovavimas – koordinavimas, užduočių paskirstymas);

### Informavimas – bendradarbiavimas su tėvais

5. Tėvų – mokyklos tarpusavio sąveikos (tėvų informavimas; tėvų dalyvavimas ir jo skatinimas);

### Moksleivių lankomumo analizė bei tolimesni individualaus darbo sprendimai

6. Gautų duomenų analizė, priežastinių ryšių nustatymas, intervenciniai sprendimai (mokyklos lygis);
7. Statistinių duomenų pateikimas švietimo skyriams (mokyklos lygis);
8. Gautų duomenų analizė, mokyklų administracijos konsultavimas, lankomumo apskaitos duomenų parengimas ministerijai (švietimo skyrius).

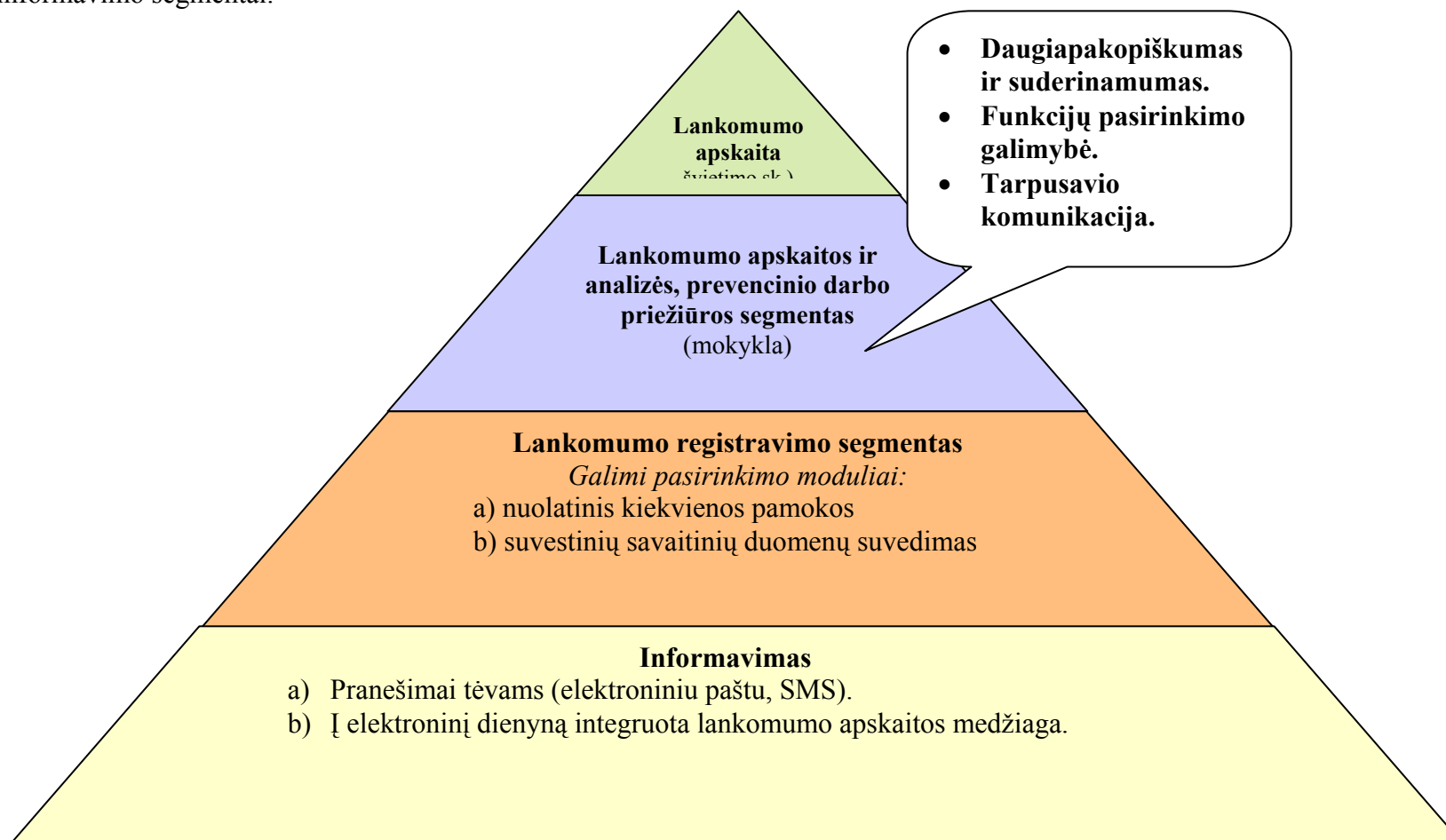
## 4. Principinės nuostatos, kurių turėtų būti laikomasi

- moksleivių registravimo ir apskaitos sistema tai kartu ir teisinis dokumentas reglamentuojantis tam tikros veiklos barą;
- Registrai neturėtų būti pristatoma *ne kaip baudžiamoji, o kaip „besirūpinanti“* vaiku ir mokyklos lankomumu priemonė;
- *lankomumo simbolių nustatymas* (jie pateikiami pirminiame registracijos modelyje);
- *nuosekli stebėseną* ir lankomumo proceso analizė;
- aiškūs mokyklų ir švietimo skyriaus *lankomumo politikos nuostatai* bei juose apibrėžti registrai. Su registru reglamentais turėtų būti supažindinama visa mokyklos bendruomenė;
- *atskirų duomenų apie vaikus apsauga*;
- *atsakingas asmuo už registru kontrolę; tinkamai registru administravimas*;
- *skatinti mokytojus* ar kitus darbuotojus atsakingai dirbti su registrais.

## 5. Apskaitos - registrų programos ir jos dalių aprašymas

Programą sudarytų šios dalys: a) rajono lankomumo ir analizės duomenų sistema suderinta komunikaciniais ryšiais su mokyklų lankomumo registrais; b) mokyklos lankomumo duomenų ir analizės sistema; c) mokyklos lankomumo registras. Prie jo gali būti prijungti elektroninio dienyno arba tėvų informavimo segmentai.

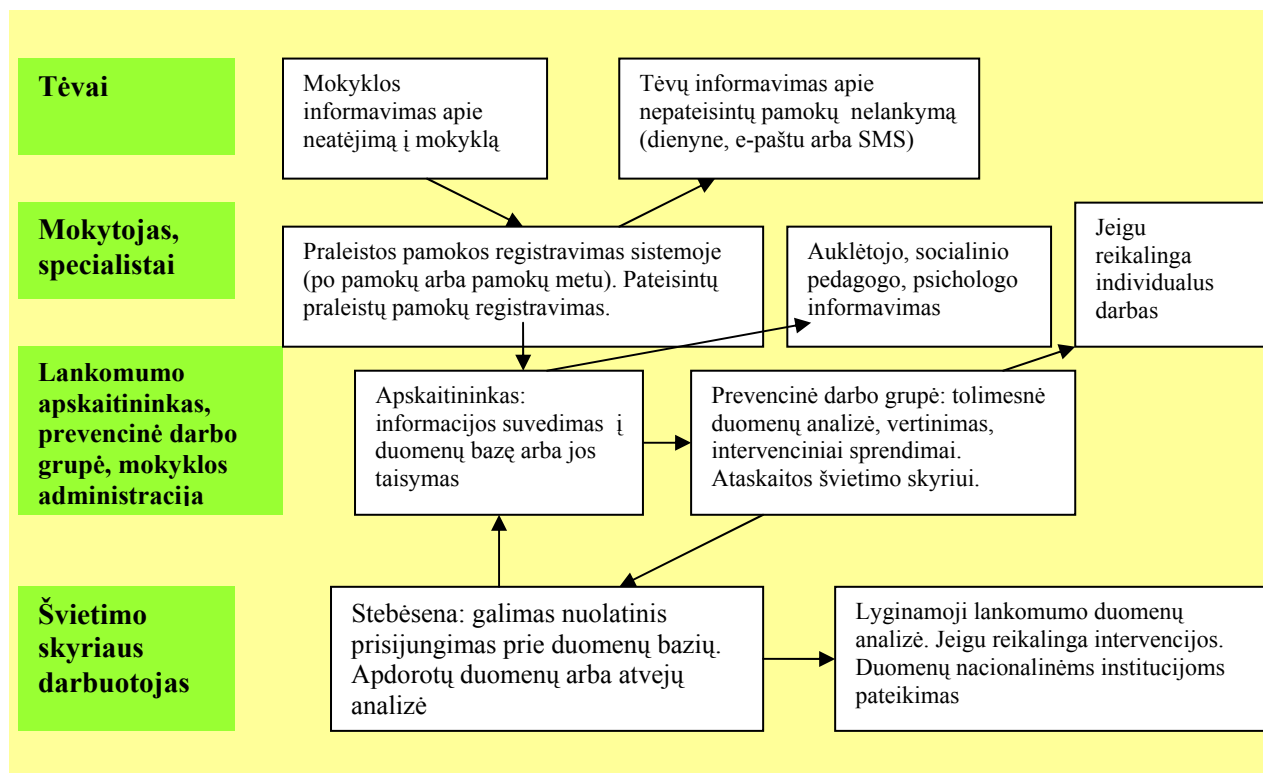
### 1 schema



Pirmoje schemoje pateikti lankomumo registrų ir apskaitos bei analizės sistemos segmentai parodo, kad sistema turėtų būti sudaryta iš atskirų dalių atliekančių registravimo, informavimo, apskaitos – analizės – stebėsenos - prevencinių sprendimų funkcijas. Be to, sistema apimtų ne tik mokyklos, bet ir viso rajono lankomumo apskaitą – stebėseną, kurią atliktų švietimo skyrius. Šie segmentai būtų suderinami komunikaciniais ryšiais.

## 6. Programos veikimo proceso žemėlapis

2 schema



## 9. Programos dalių pristatymas

### I. Lankomumo – stebėsenos sistema rajono švietimo skyriui

Kaip rodo SEKI ekspertų tyrimas atskiri rajonai atlieka stebėseną bei mėnesinių duomenų apie lankomumą surinkimą šiuos duomenis apdorodami tradicinėmis priemonėmis. Šią užduotį palengvintų analizės sistema, kurioje būtų tokie duomenys: praleistų pateisintų – nepateisintų pamokų skaičius, neatėjimas į mokyklą ir atskirų pamokų praleidinėjimas, sprendimai dėl vaikų praleidusių tam tikrą skaičių pamokų be pateisinamos priežasties, tėvų informavimas, praleistų (pateisintų-nepateisintų) pamokų priežastys (mokyklai naudojant e-dienyną galima įtraukti bei lyginti lankomumą su pažangumo rodikliais). Duomenų analizei galėtų būti pasitelkiami aprašomosios statistikos instrumentai. Programa leistų parengti duomenis ataskaitoms (pvz. ministerijai, rajono tarybai – administracijos vadovams, žiniasklaidai ir t.t.).

### II. Lankomumo apskaitos ir analizės, prevencinio darbo priežiūros segmentas

**Mokykloms būtų siūlomas autonomiškas duomenų stebėsenos, analizės ir sprendimų priėmimo modelis, kuris galėtų būti suderinamas su skaitmenine lankomumo registracija arba ne** (galimas samarinių duomenų skanavimas iš dienynų, lankomumo tabelių (pvz. savaitės pabaigoje) arba jų suvedimas kitu būdu. Mokykla šiuos modelius galėtų rinktis atsižvelgdama į savo galimybes bei poreikius.

Programa atliktų šias funkcijas – **suvestinių duomenų analizę** pagal kriterijus: pavienio vaiko mokyklos lankomumo istorija, klasės, atskiros pamokos ar pamokų grupių lankomumas, pateisinto - nepateisinto nelankymo priežastys. Mokykla naudojanti e-dienyną galėtų lyginti lankomumą su pažangumo rodikliais.

**Intervenciniai sprendimai ir jų rezultatyvumo vertinimas.** Sistema apimtų ir prevencinių užduočių paskyrimą pvz. psichologinės konsultacijos, socialinis darbas, vaikų lankymas namuose ir pan. Vėliau sistema leistų įvertinti jų veiksmingumą.

Duomenų analizei galėtų būti pasitelkiami aprašomosios statistikos instrumentai. Programa leistų parengti duomenis ataskaitoms

### III. Lankomumo registravimo segmentas

### IV. Informavimas

Mokykloms būtų sudarytos galimybės (autonomiškai, esant poreikiams) sujungti lankomumo registrus su nuolatiniu tėvų informavimu SMS bei elektroninio pašto priemonėmis. Tai papildytų jau integruotą prisijungimo prie registro per Internetą galimybes.

## **Mokinių apskaitos sistemos modelio įgyvendinimo etapai**

### **1 etapas**

1. Atsakingas švietimo skyriaus asmuo diskutuoja su dviejų (gal daugiau) pasirinktų mokyklų administracija, pedagogais ir tėvais, siekdamas supažindinti mokyklų bendruomenę mokinių apskaitos sistemos modeliu. Šių diskusijų būtini rezultatai:
2. Išgryninti mokyklos ir pamokų nelankymo pateisinamos ir nepateisinamos priežastys.
3. Nustatymas mokinių apskaitos proceso, jo valdymo bei pagalbos nelankantiems mokiniams organizavimo modelis. Kiekviena dalyvaujanti mokykla turi teisę pasirinkti jai priimtina būdą.

### **2 etapas**

Pagal nustatytus nelankymo kriterijus bei vaikų ir specialistų poreikius perkama mokinių lankomumo kompiuterinė programa. Paslauga teikiama per „Prevencinių mechanizmų, mažinančių moksleivių „iškritimą“ iš bendrojo lavinimo švietimo sistemos kūrimas ir testavimas“ projektą ir iš jo biudžeto.

### **3 etapas**

1. Sukurta programa diegiama pasirinktose mokyklose ir švietimo skyriuose.
2. Testuojamas kompiuterinės programos veikimas.
3. Apmokomi specialistai ja naudotis.
4. Šalinami pasitaikę trūkumai.

### **4 etapas**

Testuojamas mokinių apskaitos sistemos modelis. Analizuojama kaip praktiškai informacija patenka į programą ir ką reikia šiame procese tobulinti. Analizuojama kaip ši informacija tarnauja nustatant nelankymo priežastis, komunikacijai su tėvais, socialiniais pedagogais, administracija ir švietimo skyriumi. Tobulinama šiam procesui reikalinga administracinė bazė, įskaitant mokinių patenkančių į pamokas ar mokyklą nelankančiųjų grupę perėjimą iš vienos mokyklos į kitą, kuomet mokinio perdavimo procesas vyksta švietimo skyriuje, dalyvaujant vaikui, jo tėvams ar globėjams, išleidžiančios ir priimančios mokyklos administracijai.

Testavimas vyksta, finansuojant mokykloms, švietimo skyriui ir „Prevencinių mechanizmų, mažinančių moksleivių „iškritimą“ iš bendrojo lavinimo švietimo sistemos kūrimas ir testavimas“ projektui skirtomis lėšomis.

### **5 etapas**

Modelio sėkmingumo įvertinimas

1. Aiškumo – kaip mokyklos ir švietimo skyriaus bendruomenė suprato ir naudojami sukurta programa, kaip aiškiai cirkuliuoja informacija.
2. Efektyvumo – kaip efektyviai reaguojama ir nustatoma nelankymo priežastys, kaip efektyviai informacija perduodama ir gaunama tėvų, socialinių pedagogų, psichologų, švietimo skyriaus specialistų.
3. Finansinį – kiek papildomų finansų reikėjo esamam rezultatui pasiekti

## **Rezultatai**

- tikėtina gerėjantis mokyklų, kuriose taikoma sistema lankomumas;
- lankomumo praktikų stebėseną;
- lankomumo administravimo procedūrų supaprastinimas, o kartu ir administracinio mechanizmo užfiksuoto instrukcijose optimizavimas;
- administracinių mokyklos lankymo kontrolės bei stebėsenos tvarkų unifikavimas rajone.
- Komunikacija su tėvais; tėvų pasitikėjimo mokykla ir pasitenkinimo ugdymo paslaugomis didėjimas.

## **Biudžetas**

Iš projekto „Prevenčių mechanizmų, mažinančių moksleivių „iškritimą“ iš bendrojo lavinimo švietimo sistemos kūrimas ir testavimas“ biudžeto prašoma finansuoti:

Kompiuterinės programos sukūrimo ir įdiegimo pilotinėse mokyklose bei švietimo skyriuje išlaidas 1 etato specialisto autorinį darbo užmokestį. Šis specialistas turėtų dalyvauti modelio kūrimo, testavimo procese.

Rajono švietimo įstaigų įnašas – organizacinės ir kompiuterinės technikos resursai bei mokyklų informatikos specialistų dalyvavimas konsultuojant pedagogus.

Prevenčio modelio kūrėjai:

1. Dalius Balčiūnas, projekto dalyvio – Kauno r.savivaldybės atstovas
2. Ilona Tamutienė, projekto partnerio - VDU atstovė
3. Remigijus Civinskas, projekto partnerio - VDU atstovas

---

## KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

---

### KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖS TAIKOMI PREVENGINIAI MECHANIZMAI MOKYKLOS LANKOMUMUI DIDINTI

Kauno rajono savivaldybės mokyklose yra sudarytos **prevencinio darbo grupės**, darbui su blogai lankančiais mokiniais, o tų darbo grupių veiklą koordinuoja savivaldybės administracijos prevencinio darbo koordinavimo grupė.

Kiekviena rajono mokykla turi savo prevencinius mechanizmus ir priemones, padedančius mažinti mokyklos nelankomumą. Šią tvarką mokyklose reglamentuoja mokyklos vidaus tvarkos taisyklės. Kokį prevencinį mechanizmą ar darbo su nelankančiais mokiniais būdą pasirinkti, siūlo mokyklos administracija, socialinis pedagogas, sprendimą priima mokyklos pedagogų taryba. Mokyklose dirba **specialistai**- socialiniai pedagogai, psichologai, specialieji pedagogai. Rengiami individualūs pokalbiai su mokyklos vengiančiais ar nelankančiais vaikais drauge su mokyklų administracija, kviečiami tėvai. **Vizitai į šeimas** yra daugiau epizodiški. Trūkstant finansinių išteklių lieka nepasiekiami toliau gyvenantys vaikai, o vienkartiniai vizitai nepadedą pasiekti norimo rezultato.

Rajone vyksta daug **narkomanijos prevencijos ir moksleivių užimtumo projektų**, kurie iš dalies sprendžia mokyklos lankomumo problemas. Dažnai jiems pasibaigus, mokykla nebetęsia pradėtos veiklos dėl finansinių ir žmogiškųjų išteklių trūkumo. Mokytojams rengiami **kvalifikacijos kėlimo ir profesinio tobulinimo kursai**, tačiau jie taip pat yra fragmentiški, nepadedantys išsigilinti į pačią problemą, ir stokojantys konkrečios metodikos, kuria vadovaujantis, pedagogai galėtų padėti vaikams. **Paskaitos, kita švietėjiška veikla** apie mokymosi motyvacijos didinimą stokoja praktinio pritaikymo, todėl irgi lieka vienkartinis reiškinys.

Situacijos gerinimui pasitarnautų kitų savivaldybės įstaigų, besirūpinančių nepilnamečių ugdymo problemomis, įtraukimas, sprendžiant sudėtingus mokyklos nelankymo ar prasto lankymo atvejus. Turėtų būti sudarytos veikiančios grupės, kurios nuolat sektų padėti ir rekomenduotų tinkamas prevencines priemones. Turėtų labiau pasinaudojama pedagoginės psichologinės tarnybos specialistų kaip nepriklausomų partnerių paslaugomis, sprendžiant sudėtingas situacijas mokyklose.

**Modernios apskaitos sistemos** ir duomenų bazės apie nelankančius ir vengiančius lankyti mokyklą mokinius parengimas pasitarnautų visoms mokykloms ir palengvintų pedagogų bei kitų specialistų darbą.